

Kunnskapsdepartementet

Oslo, 13. november 2019

Høringsvar – Forslag til lov om integrering (integreringsloven) og forslag til endringer i lov om norsk statsborgerskap (statsborgerskapsloven).

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) takker for muligheten til å svare på høring til «Forslag til lov om integrering (integreringsloven) og forslag til endringer i lov om norsk statsborgerskap (statsborgerskapsloven)».

Vofo er interesseorganisasjonen til de 14 offentlig godkjente studieforbundene i Norge. Studieforbundene er demokratisk oppbygde organisasjoner som har ideelle/frivillige organisasjoner som medlemmer. Totalt organiserer studieforbundene nær 500 medlemsorganisasjoner. Studieforbundenes mål er å styrke demokratiet, bidra til bærekraftig utvikling, engasjere og utvikle aktive medborgere, fremme integrering, motivere til kompetanseutvikling, styrke kulturelt mangfold, øke deltakelsen i kulturlivet, supplere det offentlige utdanningstilbudet og være en selvstendig arena for læring.

Vofo har som formål å fremme voksnes læring ved å bidra til mangfold, utvikling og ny kunnskap og være et felles forum for voksnes læring i demokratiske og ideelle organisasjoner. Vofo har vært partner i utviklingen Nasjonal kompetansepolitisk strategi, er part i Kompetansepolitisk råd og har plass i Nasjonalt fagskoleråd.

Studieforbundene og deres medlemmer organiserer opplæring til nytte for den enkelte, arbeidslivet og samfunnet. I 2018 arrangerte studieforbundene og deres medlemsorganisasjoner over 43 000 kurs med tilskudd etter voksenopplæringsloven med i underkant av en halv million deltakere over hele landet¹. Studieforbund tilbyr både formell og ikke-formell opplæring. I 2018 kvalifiserte nær 3500 voksne seg til eksamen på videregående nivå gjennom studieforbund². Studieforbund er engasjert i bedriftsintern opplæring, tiltak knyttet til Kompetansepluss Arbeid og Kompetansepluss Frivillighet, Introduksjonsprogrammet i samarbeid med kommuner³. Studieforbund er også eiere og driftere av ideelle fagskoler.

---

1) <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/voppl>

2) https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/voppl_tabell_8.

3) Bedriftsintern opplæring Kompetansepluss-kurs og annen oppdragsvirksomhet (herunder tilbud med støtte fra andre deler av det offentlige) inngår ikke i SSBs statistikk.

Generelle kommentarer

Departementet foreslår at lovens formål skal være at nyankomne innvandrere tidlig integreres i det norske samfunnet og blir økonomisk selvstendige. Dette støtter Vofo. Likevel må vi si oss enige i Frivillighet Norges høringsuttalelse, hvor de peker på at «frivillige organisasjoners rolle i integreringsprosessene i svært liten grad er omtalt i høringsnotatet og forslag til ny integreringslov.»

Vi støtter også Frivillighet Norges forslag om å styrke lovens formålsparagraf slik at det tydeliggjøres at lovens skal bidra til varig tilknytning og gode forutsetninger for innvandrere til å delta på ulike samfunnsarenaer. Frivillighet Norge har følgende forslag, som Vofo støtter:

§ 1 «Formålet med loven er at nyankomne innvandrere tidlig integreres i det norske samfunnet og blir økonomisk selvstendige. Loven skal bidra til at innvandrere får gode norskkunnskaper, gode forutsetninger for å delta i og kunnskap om norsk kultur og samfunnsliv, formelle kvalifikasjoner og en varig tilknytning til arbeidslivet.»

Vi mener det burde være større samsvar mellom regjeringens integreringsstrategi og integreringsloven. I integreringsstrategien er hovedmålet høyere deltakelse i arbeids- og samfunnsliv blant innvandrere og et delmål at innvandrere skal oppleve økt tilhørighet og deltakelse i samfunnsliv. Regjeringen uttrykker i strategien at den vil samarbeide med frivillige organisasjoner. Vi mener frivillige organisasjoners rolle, studieforbundenes rolle og deres samspill med det offentlige burde kommet tydeligere fram i lovforslaget.

For å lykkes med språkopplæring og integrering er samarbeid viktig. Selv om det er viktig at innvandrere får formell yrkeskompetanse, vil vi understreke at ikke-formell opplæring også bidrar til språkopplæring og integrering generelt. Her spiller frivilligheten en stor rolle. Vi har eksempler på at kommunen samarbeider med medlemsorganisasjoner i studieforbund som for eksempel Røde kors og Den Norske Turistforening, slik at innvandrere gjennom praktiske læringsaktiviteter bygger nettverk, blir kjent med det norske sivilsamfunnet og ikke minst får vist sine ferdigheter og ressurser.

Kommunens og fylkeskommunens ansvar etter loven

Departementet foreslår å synliggjøre at kommunene kan overholde sine plikter også ved å gi andre aktører i oppdrag å utføre oppgavene. «Kommunen kan for eksempel legge ansvaret for norskopplæring til en privat aktør eller la private og sosiale entreprenører tilby elementer i introduksjonsprogrammet.» Dette støtter Vofo, men vi vil gjerne at det synliggjøres i loven at studieforbund kan være en aktør. I dag samarbeider noen kommuner med studieforbund, men flere kunne ha gjort det.

En rapport gjennomført av Kompetanse Norge i 2015 (tidl. Vox) viser at kommunene i liten grad benytter private/ideelle aktører både når det gjelder norskopplæring og samfunnskunnskap⁴. Bare tre prosent av kommunene benytter private tilbydere til norskundervisning og to prosent av kommunene benytter private tilbydere til samfunnskunnskap.

---

4)

https://www.kompetansenorge.no/contentassets/ff135e7b6f7647729986162a2bf47ff6/organisering_av_opplaringen_i_norsk_og_samfunnskunnskap.pdf side 4

Samarbeid mellom kommuner og studieforbund har ulike former:

- Hele introduksjonsprogrammet ivaretas av et studieforbund etter oppdrag fra kommunen. Et eksempel er Folkeuniversitetet som siden 2006 har gitt voksne innvandrere opplæring i norsk og samfunnskunnskap på oppdrag fra Asker kommune. Asker kommune er blant Norges beste kommuner med sine resultater i introduksjonsprogrammet ⁵. Folkeuniversitetet i Asker har utviklet en modell for å gi fremmedspråklige med liten eller ingen formell utdanning, formell kompetanse. Norskopplæringen kombineres med arbeidspraksis. Slik kommer flere mennesker ut i ordinært arbeids- og samfunnsliv.
- Studieforbund står for opplæring i perioder der de ansatte ved den kommunale voksenopplæringen har ferie slik at deltakerne får et tilbud i tråd med introduksjonsprogrammet.
- Enkelt deltakere i introduksjonsprogrammet får norskopplæring gjennom studieforbund, fordi de har en raskere progresjon enn de øvrige deltakerne.
- Deltaker i introduksjonsprogrammet blir kjent med samfunnsliv og frivillig sektor gjennom samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner som er medlem i studieforbund.

For å synliggjøre det potensialet som ligger i at kommunene samarbeider med studieforbund foreslår Vofo at § 4, 5 ledd:

«Kommunen kan gi andre i oppdrag å utføre kommunens oppgaver etter denne loven.»

endres til:

*«Kommunen kan gi **studieforbund, nettskoler og** andre i oppdrag å utføre kommunens oppgaver etter denne loven.»*

Dette er en parallell til opplæringslovens § 4-A-4:

«§ 4A-4. Kommunen og fylkeskommunen si plikt til å sørge for grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring for vaksne»

«Kommunen og fylkeskommunen kan nytte studieforbund, godkjente nettskolar og andre som gir tilbud om grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring for å oppfylle plikta til å gi opplæring til vaksne»

---

5) <https://www.aker.kommune.no/samfunnsutvikling/flyktninger-og-asylsokere/introduksjonsprogram-for-flyktninger/>

Opplæring etter opplæringsloven kapittel 4A som del av introduksjonsprogrammet for voksne. Fag- og yrkesopplæring for voksne over 25 år

Departementet ønsker at flere nyankomne innvandrere skal gis mulighet til å ta fag- og yrkesopplæring gjennom introduksjonsprogrammet. Pga. språkbarrierer ser departementet behov for flere godt tilrettelagte fag- og yrkesopplæringstilbud for voksne innvandrere. Departementet vil vurdere hvordan tilgjengeligheten av slike tilbud kan styrkes samt hvordan tilretteleggingen kan foregå.

Vofo støtter forslaget om at nyankomne innvandrere skal gis mulighet til å ha fag- og yrkesopplæring som del av sitt introduksjonsprogram. Her vil vi igjen peke på potensialet i samarbeid med studieforbund som et supplement til offentlige tilbud, slik at flere får et tilbud relatert til medbrakt kompetanse og/eller interesser. Noen studieforbund har lang erfaring i å samarbeide med partene i arbeidslivet og Nav om tiltak som fører fram til formell yrkeskompetanse.

Voksne kan mangle motivasjon til å ta videregående opplæring. Motivasjon og lærelyst henger ofte sammen med opplevelse av mestring og relevans. Et av hovedfunnene i Fafo-rapport (2019) «Studieforbundene som læringskatalysator», er at voksne med kort formell utdanning opplever at kursene er relevante for deres nåværende jobb og muligheten til å få jobb. Mange opplevde at muligheten for å ta opplæring som benyttet deres praktiske arbeidserfaring gjorde læringsprosessen enklere og mer lystbetont ⁶.

Vi kan dokumentere gode resultater av slikt samarbeid, bl.a. i Østfold, hvor Vofo Østfold har inngått samarbeidsavtale med Østfold fylkeskommune om videregående opplæring for voksne ⁷.

Med hilsen Voksenopplæringsforbundet

Stian Juell- Sandvik (sign.)

Konstituert generalsekretær

Cecilie Hänninen (sign.)

Rådgiver

---

6) <https://www.fafo.no/images/pub/2019/20725.pdf>

7) <https://www.ostfoldfk.no/nyheter/videreforer-avtale-om-voksenopplaring.100019.aspx>